

керівників, розвитку компетенцій, для вирішення основних стратегічних завдань діяльності організації.

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. — К.: К.І.С., 2004. — 112 с.;
2. *Добровольская Н.* Актуальный метод оценки линейного персонала предприятия / Н. Добровольская // Справочник кадровика. — 2015. — № 5. — С. 41-47;
3. *Петрова І.* Управління персоналом, засноване на компетенціях [Електронний ресурс] / І. Петрова — [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum;
4. Британский профессиональный стандарт компетентности менеджеров МСІ-2 // Школа делового администрирования [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://che-link.ru/onemix/onemix_33.htm;
5. Развитие лидерских и управленческих компетенций [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.smart-edu.com>;
6. *Филонович, С.Р.* Лидерство и практические навыки менеджера: 17 модульная программа для менеджеров «Управление развитием организации». Модуль 9 / С.Р.Филонович. — М.: ИНФРА-М, 2000. — 267 с.;
7. *Рамперсад К. Хьюберт.* Универсальная система показателей деятельности: Как достигать результатов, сохраняя целостность / Хьюберт К. Рамперсад; пер. с англ. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2004. — 352 с.;
8. *Петрова І.* Профіль справжнього лідера: як розпізнати? [Електронний ресурс] / І.І. Петрова // Організатор. — 2011. — № 16. — С. 80–83. — Режим доступу: http://organizator.in.ua/flash_pack/;
9. *Чуланова О., Токарева М.* Формирование профиля компетенций сотрудника call-центра регионального коммерческого банка // Справочник кадровика. — 2015. — № 8. — С. 106-115;
10. *Равен, Дж.* Компетентность в современном обществе: выявление, развитие, реализация / Дж. Равен; пер. с англ. — М.: «Когито-Центр», 2002. — 396 с.

УДК 65.016.7(075.8)

Л.І. Скібіцька

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ НА АВІАПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті проаналізовані теоретичні основи системологічного устрою промислового підприємства, виокремлені теоретичні і прикладні положення антикризового управління авіапромисловими підприємствами, розкрито сутність концептуального підходу до формування системи антикризового управління в авіапромислових підприємствах.

Автором опрацьоване визначення антикризового управління, яке в будь-якому випадку має бути антисипативним і превентивним, тобто — випереджаючим.

Досліджені процеси формування, управління та реалізації антикризового менеджменту в авіапромислових підприємствах та розроблення й обґрунтування теоретико-методичних засад подолання кризи авіапромислового підприємства, запропонована концепція випереджаючого антикризового менеджменту стосовно вітчизняної авіапромисловості.

Визначено, що головним завданням стратегічного (превентивного) антикризового управління є передбачення та попередження появи загрози виживанню і розвитку

системи, підвищення опірності підприємства до очікуваних дій критичних факторів шляхом завчасної розробки спеціальних антикризових сценаріїв. Превентивне антикризове управління орієнтовано на перспективу.

Проведене дослідження авіапромислового підприємства з системологічних позицій, дозволяє визначити його як таке, що має певні межі, складну, ієрархічно структуровану виробничо-господарську систему, орієнтовану на виживання і зростання (тобто успішний розвиток). Організована система, якою виступає авіа-виробниче підприємство, розглядається у вигляді автономної цілісності, але під кутом зору її сумісності із навколишнім середовищем; в безперервному русі, але з позицій збереження динамічної рівноваги; в ієрархічній єдності її структурних компонентів, але при активному відстеженні наростання внутрішніх протиріч, що дозволяються шляхом якісних перетворень системи, зачіпають і його структуру.

The article analyzes the theoretical foundations of the systematic structure of the industrial enterprise, outlines the theoretical and applied provisions of the crisis management of aviation enterprises, discloses the essence of the conceptual approach to the formation of a system of crisis management in aviation enterprises.

The author worked out the definition of anti-crisis management, which in any case should be antispasmodic and preventive.

Investigated and the process of formation, management and implementation of crisis management aviapromyslovyh enterprises and the development and study theoretical and methodological foundations for overcoming the crisis aviapromyslovoho company, I proposed Concept proactive crisis management in respect of the domestic aviation industry.

It is determined that the main task of strategic (preventive) crisis management is to predict and prevent the emergence of a threat to the survival and development of the system, to increase the company's resistance to anticipated actions of critical factors by developing in advance the special crisis scenarios. Preventive anti-crisis management is perspective.

Aviation industry research on systemological positions has been carried out, which makes it possible to define it as having certain limits, a complex, hierarchically structured production-economic system oriented on survival and growth (ie, successful development). Organized system that serves aviation production enterprise, is viewed as given autonomous integrity, but from the standpoint of its compatibility with the environment; in a continuous motion, but from the standpoint of maintaining dynamic equilibrium; in the hierarchical unity of its structural components, but with active monitoring of the growth of internal contradictions allowed by qualitative transformations of the system, affect its structure.

Ключові слова: криза, антикризовий менеджмент, антисипативний антикризовий менеджмент, превентивне управління, **чинники виникнення і розвитку кризи**, партисипативне управління, фінансова стійкість.

Keywords: crisis, crisis management, anti-crisis crisis management, preventive management, emerging and developing crisis ,participatory management, financial sustainability.

Актуальність проблеми. З урахуванням геополітичної обстановки, конфлікту на Сході України і ситуації навколо анексії Криму та у зв'язку з економічною і соціально-політичною кризою, яка не припиняється, предметом досліджень проблем антикризового менеджменту мають стати теоретико-методичні засади формування системи довгострокового виживання та успішного розвитку авіапромислового підприємства в умовах існування кризових фаз підприємницької динаміки, припинення співпраці оборонних комплексів України і РФ в галузі двигунобудування і літакобудування та опрацювання практичних рекомендації щодо забезпечення ефективності управління підприємствами в екстремальних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В області дослідження проблематики управління, що спеціалізується на феномені кризи слід зазначити роботи: Альтмана Є. [6], Ешлі У. [7], Бартон Л. [8], Джаквеса Т. [9], та ін.

Дослідження проблем антикризового менеджменту і його завдань міститься в роботах вітчизняних вчених: Лігоненко Л. О. [1]; Мороз О. В. [2], Богоніколоса Н. Д. [3], Штангрета А. М. [4], Ареф'євої О. В. [5], тощо.

Постановка питання про необхідність випереджаючого підходу в антикризовому менеджменті авіапромислових підприємств із різним ступенем присутності його вирішення міститься в роботах вчених Національного авіаційного університету: Кулаєва Ю. О., Загоруйко В. М., Янчук М. Б., Пілецької С. Т., Новікової М. В. та ін.

Разом із тим слід зазначити, що в публікаціях вітчизняних та зарубіжних вчених дана область економічних знань висвітлена з недостатнім ступенем систематизації, повноти і точності. В дослідженнях не запропонована інтегрована версія кризи в динаміці об'єднана: логіко-теоретичні модельні побудови, орієнтовані на етапи життєвого циклу авіапромислового підприємства; елементно-структурну його версію; монетарну модель появи, розвитку та вирішення кризових труднощів.

Метою статті є дослідження процесів формування, управління та реалізації антикризового менеджменту в авіапромислових підприємствах та розроблення й обґрунтування теоретико-методичних засад подолання кризи авіапромислового підприємства, розробка концепції випереджаючого антикризового менеджменту стосовно вітчизняної авіапромисловості.

Виклад основного матеріалу.

Криза — це несприятливе для організаційно-економічної системи порушення рівноваги, її деградація або незадовільні параметри [8, с. 89].

Антикризове управління — це комплекс принципів, форм і методів розробки і реалізації низки управлінських рішень, спрямованих на оперативне виявлення небезпеки кризи, діагностики причин її виникнення, заходів для зниження негативних наслідків, а також створення відповідних умов за допомогою раціонального використання наявного потенціалу підприємства і мінімізації витрат для своєчасного подолання кризи й відновлення життєздатності [7, с. 48].

Автором опрацьоване визначення антикризового управління, яке в будь-якому випадку має бути антисипативним і превентивним, тобто — випереджаючим.

Отже, в авторській редакції під антикризовим управлінням — будемо розуміти управління внутрішнє, цільове, випереджаюче (попереджувальне), що має і стратегічну і оперативну складову, яке має бути націлене на пошук і вибір прийняттого способу дій для забезпечення точності руху керованого об'єкту з обраної попередньої траєкторії, у зв'язку із чим повинен здійснюватися контроль маршруту руху, встановлюватися небажані відхилення і вживатися оперативні заходи щодо їх усунення; це — постійний розвиток та довгочасне виживання підприємства, оскільки за умови правильної антикризової стратегії підприємство може не піддаватися впливу кризових тенденцій протягом тривалого періоду.

Загальна схема реалізації інтерактивного антикризового управління як технології випереджаючого антикризового менеджменту і як проблемно-орієнтованого процесу наведена на рис. 1 [2, с. 113].

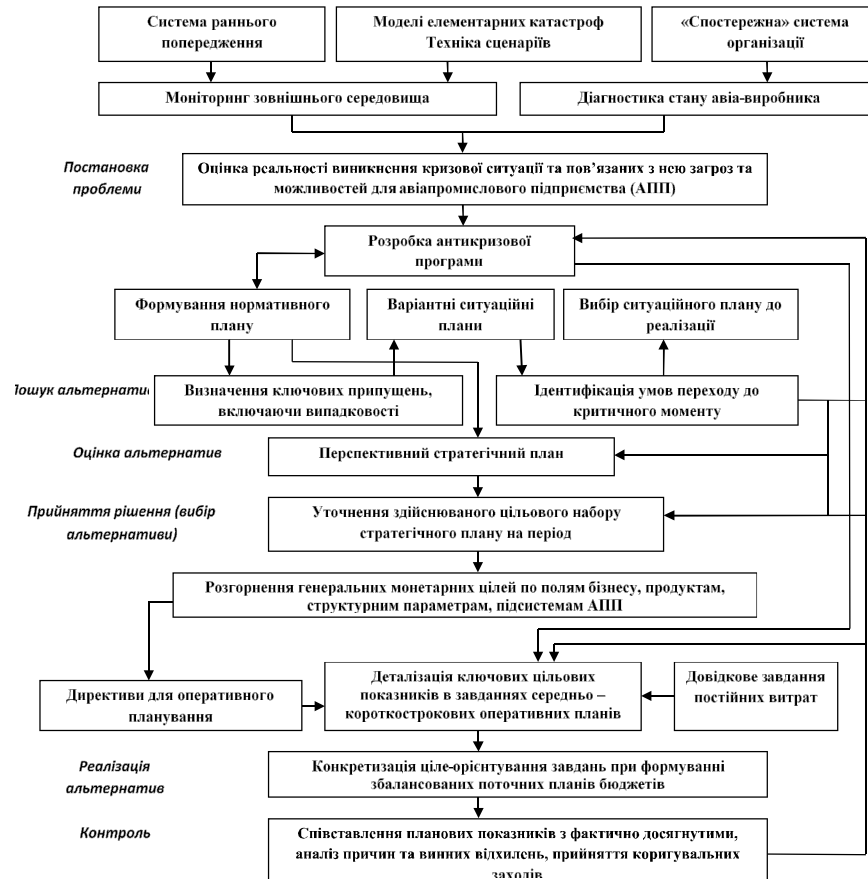

Рис. 1. Технологія випереджаючого антикризового управління як проблемно-орієнтованого процесу

Головне завдання стратегічного (превентивного) антикризового управління, з нашої точки зору, зводиться до того, щоб передбачити та попередити появу загрози виживанню і розвитку системи, підвищити опірність підприємства до очікуваних дій критичних факторів шляхом завчасної розробки спеціальних антикризових сценаріїв. Превентивне антикризове управління орієнтовано на перспективу [1, с. 202].

Як відомо, антисипація — це передбачення майбутніх подій, яке не представляє собою висновку з інших знань. Воно відрізняється як від очікування, що спирається на ймовірнісні умовиводи від минулого до майбутнього, так і від пророкування, що є дедуктивним поясненням майбутніх явищ на основі відомих загальних принципів [7, с. 54].

Поглиблене дослідження сутнісно-змістовних аспектів антикризового менеджменту авіапромислових підприємств виявило два принципово можливих режимів його здійснення: антисипативний і реактивний. Чинники виникнення і розвитку кризи авіабудівної промисловості України, досліджені автором, наведені в табл. 1 [9, с. 283].

Таблиця 1

ЧИННИКИ ВИНИКНЕННЯ І РОЗВИТКУ КРИЗИ АВІАБУДІВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ
1. Незадовільне керівництво, як первинний внутрішній чинник і головна першопричина розвитку кризи, а саме: - владний склад керівників, - недостатні знання керівництва; - незбалансовані адміністративні команди; - відсутність стратегічного підходу; - слабка дисципліна; - аморальність і недостатність ентузіазму.
2. Недостатній контроль, який проявляє себе в трьох аспектах: відсутність планування і необґрунтоване ухвалення рішень.
3. Недостатній фінансовий контроль.
4. Недостатність маркетингових зусиль.

Отже антисипативний антикризовий менеджмент представляє самостійний реалізований на систематичній основі вид діяльності, спрямованої на спостереження за підприємницьким середовищем, щоб подолати невизначеність, на своєчасне розпізнавання загроз і можливостей кризи з тим, щоб розробити і проконтролювати реалізацію комплексу заходів у відповідь, які гарантують адаптацію авіапромислового підприємства в нових обставинах [3, с. 14].

Характеристики підвидів антикризового управління промисловим підприємством, розроблена автором, наведена в табл. 2.

Таблиця 2

Характеристики підвидів антикризового управління промисловим підприємством

Класифікаційна ознака	Підвиди управління	
	Антисипативне	Реактивне
Мета	Довгострокове функціонування фірми в конкурентному ринковому середовищі	Ліквідація фірми як юридичної особи, якщо неможливо її повернення до платоспроможного станом
Суб'єкт управління	Власник або загальні збори учасників (акціонерів)	Призначений керуючий, ліквідаційна комісія
Об'єкт управління	Потенціал, прибуток та ліквідність	Борги та майно
Направленість впливу суб'єкта управління	Профілактика (попередження)	Примушення
Тривалість періоду використання та його законодавче обмеження	Термін законодавчо не обмежений; діє, поки підприємство зберігає фінансову спроможність	Термін законодавчо обмежений процедурою банкрутства; максимально можливий період для відновлення платоспроможності боржника чітко обумовлений в законі

Часова орієнтація управління	Головним чином стратегічна перспектива	Наголос в основному на тактичне управління
Спосіб досягнення системи	Розробка стратегічного балансу	Підготовка ліквідаційного балансу
Ціннісні пріоритети	Лідерство у всіх його аспектах, нововведення, збереження робочих місць, створення сприятливого психологічного клімату в колективі та ін.	Відповідне задоволення інтересів всіх учасників (кредиторів, акціонерів, працівників і т.д.), створення умов для відродження бізнесу та ін.
Спосіб розробки рішення	В основному колегіальний	Заснований головним чином на реалізації єдиноначальності в управлінні
Стильові особливості виконання функцій керівництва	Відповідають партисипативному управлінню	Обумовлюються автократичним управлінням
Тип структурної взаємодії	Переважає координація	Переважає субординація

Порівняльна характеристика критеріальної оцінки підвидів антикризового управління, розроблена авторами наведена в табл. 3.

Таблиця 3

Порівняльна характеристика критеріальної оцінки підвидів антикризового управління

Критеріальна ознака	Антикризовий менеджмент	
	Антисипативний	Реактивний
Часовий горизонт	Може бути визначений як достатньо віддалений горизонт прогнозів	Обмежено коротким часовим інтервалом у зв'язку з законодавчо встановленим терміном для ініціювання процедури банкрутства
Мета	Довготривале збереження і розвиток організованої системи	Вживання організованої системи при реалізації загрози
Способи досягнення мети	Створення потенціалу успіху	Переорієнтування втрат в прибуток, відновлення платоспроможності
Центральні об'єкти управління	Носії потенціалу успіху (поля бізнесу) Стратегічні ключові ресурсні компетенції Довгострокова потреба у фінансових ресурсах Ризики, пов'язані з підприємством	Наявна виробнича база. Товарно-матеріальні запаси. Сформований кадровий потенціал. Продуктові витрати Продажні ціни. Сальдо надходження і відтоку коштів
Залученість рівнів управлінської ієрархії	Головним чином вище керівництво	Всі рівні управління з упором на нижчі ланки

Ступінь невизначеності при підготовці рішень, які стосуються можливої загрози	Висока у зв'язку з необхідністю попереджувальної дії до появи загрози	Низька через усвідомлення загрози, впевненості в його появі
Вид розв'язуваних проблем, пов'язаних із загрозою	Слабко-структуровані і неструктуровані	Добре структуровані проблеми
Спектр пошуку, оцінки та вибору альтернатив	Широкий	Істотно обмежений минулим досвідом
Потреба в інформації	Переважно про стан зовнішнього середовища	Головним чином про стан внутрішнього середовища
Відношення до менеджменту	Швидше позитивне, сформоване як орієнтир на нове, що звільняє систему від ірраціонального, від нереальних цілей, від застарілих норм і правил	Чітко негативне, асоційоване з загрозою суверенітету підприємства і орієнтоване на збереження організованої системи
Головна задача	Вибір оптимальних варіантів стратегічного і оперативного реагування	Апробування різних варіантів жорстких і швидких заходів, що зумовили минулий успіх, концентрація зусиль на досягненні економії
Бажаний стан системи перетворень	Структурна перебудова і переклад організованої системи в якісно новий стан, що підсилює його адаптацію до дестабілізуючих чинників	Відновлення до-кризового стану системи промислового підприємства
Ключові заходи	Контрзаходи: освоєння нових сфер бізнесу; диверсифікація, ініційована відмова від вузької предметної спеціалізації підприємства; широкомасштабне оновлення основного капіталу; паралельне здійснення програм оперативних дій	Оперативні заходи і посилення режиму економії: стимулювання збуту; зниження цін для пожвавлення попиту; ліквідація запасів невстановленого обладнання і неліквідних продуктів; різке зниження витрат, що забезпечують поліпшення майбутньої діяльності
Інструментарій	Прогнози та передбачення кризових труднощів, аналіз проблемних областей, стратегічних «вузьких» місць, обмежень	Рівноважний аналіз, аналіз витрат і результатів, аналіз фінансових коефіцієнтів, аналіз прибутку і ліквідності.

Порівняльна характеристика стратегічного і антисипативного антикризового управління авіабудівним підприємством наведена в табл. 4 [6, с. 112].

Таблиця 4

Порівняльна характеристика стратегічного і антисипативного антикризового управління підприємством

Відмінна ознака	Стратегічне управління	Антсипацівне управління
Кінцева мета, що асоціюється з успіхом	Досягнення близького до оптимального функціонування системи	Забезпечення виживання і по можливості зростання системи в умовах циклічної макродинаміки і підприємницької динаміки
Проблеми області управління	Дослідження можливостей завоювання та збереження лідерства на ринку, формулювання стратегій, розвиток ділових здібностей	Розробка ефективних механізмів прогнозування та діагностики криз для обґрунтування «маршруту» руху, що гарантує майбутній успіх при дії дестабілізуючих критичних чинників
Ключовий об'єкт управління	Конкурентні переваги (зовнішні) і ефективність (внутрішні)	Потенціал успіху чи потенційні здібності і можливості довготривалого отримання прибутку
Орієнтація	На продуктивність використання ресурсів, отримання оптимального доходу від стратегічної інвестиційної діяльності	На оптимізацію фінансового результату діяльності (цінності капіталу, прибутку, суми покриття, рентабельності, <i>ROI</i> тощо)
Фокус управлінських зусиль	Досягнення стратегічних результатів: ринків, продуктів, технологій	Виявлення всіх шансів і ризиків, пов'язаних з отриманням бажаного прибутку в умовах очікуваної кризи при збереженні гарантій ліквідності і їх адекватний облік при розробці програми дій
Критерій інтегральної оцінки діяльності менеджменту	Послідовна і повна реалізація обраної стратегії	Отримання фінансового результату, необхідного для збереження і успішного розвитку підприємства у важкі кризові часи
Роль фінансово – економічних розрахунків	Обмежується переважно з'ясуванням достатності рівня повернення інвестицій в довготривалій перспективі	Визначається необхідністю балансування оперативних рішень, орієнтованих на результат і ліквідність, зі стратегічними рішеннями, націленими на вдосконалення та розвиток потенціалу успіху
Головна ланка контролю	Відхилення реалізованої стратегії від оптимальної	Відхилення від заданого планом «маршруту» руху до потрібного для довгострокового виживання результату

Основні інструменти	PEST-аналіз, GAP-аналіз, SWOT-аналіз та інші методи конфронтаційного аналізу, ABC-аналіз, оптимум Парето	Моделювання елементарних катастроф, техніка песимістичних сценаріїв розвитку, стеження за індикаторами раннього попередження, аналіз критичних зв'язків, PIMS-аналіз
Підприємницько-правове структурування	Залежить від виробленої стратегії, передбачає утворення служби, відповідальної за розробку стратегічних рішень	Здійснюється на основі критерію збереження і успішного розвитку підприємства, для сприяння досягненню кінцевої мети створюється спеціальна служба

Таким чином, антисипативний антикризовий менеджмент представляє самостійний реалізований на систематичній основі вид діяльності, спрямованої на спостереження за підприємницьким середовищем, щоб подолати невизначеність, на своєчасне розпізнавання загроз і можливостей кризи з тим, щоб розробити і проконтролювати реалізацію комплексу заходів у відповідь, які гарантують адаптацію авіапромислового підприємства в нових обставинах [32, с. 14].

Антисипативне антикризове управління дозволяє спланувати, забезпечити і використовувати всю сукупність ресурсів і здатностей (потенціалу) авіапромислового підприємства з їх комбінування і оригінального використання, що утворюють потенціал, гарантує ринковий успіх АПП, отримання стійкого, високого прибутку. Саме потенціал, який обумовлює вдалий виступ авіа-виробника на авіаринку, є першопричиною успіху, а не похідною від ринкового становища авіа-виробника, як це трактується в рамках збутового підходу. Використання потенціалу дозволяє вигідно позиціонувати авіа-продукти на авіаринку.

Гармонізація спроможності авіапромислового підприємства виробляти затребувані авіаринком продукти відкриваються зовнішніми можливостями розширення їх збуту, реалізована у формі ефективних продуктово-ринкових комбінацій, забезпечує рух до успіху, асоційований з довготривалою високо прибутковою діяльністю, причому найбільш раціональним способом завдяки превентивному антикризовому управлінню.

Висновки

Проведене дослідження авіапромислового підприємства з системологічних позицій, дозволяє визначити його як таке, що має певні межі, складну, ієрархічно структуровану виробничо-господарську систему, орієнтовану на виживання і зростання (тобто успішний розвиток). Організована система, якою виступає авіа-виробниче підприємство, має розглядатися як автономна цілісність, але під кутом зору її сумісності із навколишнім середовищем; в безперервному русі, і з позицій збереження динамічної рівноваги в ієрархічній єдності її структурних компонентів.

Кінцевою метою стратегічного менеджменту є досягнення близького до оптимального функціонування авіапромислового підприємства на основі правильного вибору головної стратегічної лінії його поведінки, в той час як для антисипативного антикризового менеджменту в якості такої мети виступає забезпечення виживання і (по мож-

ливості) зростання виробничо-господарської системи при функціонуванні в циклічному ритмі макро- і підприємницької динаміки.

4. Наразі стає очевидною необхідність формування універсально-трансформаційної концепції розвитку синергічних і ресурсно-функціональних принципів антикризового управління авіапромисловим підприємством. Це вимагає розробки методичних положень системно-універсального підходу до управління потенціалом успіху авіапромислового підприємства та ідентифікації моделі такого управління в його інтегрованому антикризовому стратегічному плані.

1. *Лігоненко Л.О.* Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій: монографія [Текст] / Л. О. Лігоненко; Міністерство освіти і науки України, Київський національний торговельно-економічний університет. — К.: КНТЕУ, 2001. — 580 с.; 2. *Мороз О.В.* Інституціональні особливості превентивного антикризового управління підприємством: монографія [Текст] / О. В. Мороз, І. В. Шварц / Вінницький національний технічний університет.-Вінниця: УНІВЕРСУМ—Вінниця, 2006.— 146 с.; 3. **Богоніколог Н.Д.** Моделі антисипативного управління у фінансовій діяльності підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.03.02 «Економіко-математичне моделювання» / Н. Д. Богоніколог — Х.: Харк. нац. екон. ун-т, 2005. — 18 с.; 4. *Штангрет А.М.* Суть і ключові параметри кризи та антикризового управління на вітчизняних підприємствах / А. М. Штангрет, В. І. Воробійов //Наук. зап. (Укр. акад. друкарства). — 2009. — № 1. — С. 109-117; 5. *Ареф'єва О.В.* Розвиток підприємств авіаційної галузі в контексті економіки знань. Монографія / О. В. Ареф'єва, А. М. Штангрет.- Львів: Українська академія друкарства, 2011. — 224 с.; 6. *Altman E.I.* Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy / E. I. Altman // Journal of Finance. — 1968. — Vol. 23. — No. 4. — Pp. 589–609; 7. *Ashley W.C.* Anticipatory Management: Tools for Better Decision Making / William C. Ashley and James L. Morrison // The Futurist. — 1997. — № 31 (5). — Pp. 47-50; 8. *Barton L.* Crises in organizations: Managing and Communicating in the Heat of Chaos / L. Barton. — Cincinnati, Ohio : South-Western. — 1993. — 304 p.; 9. *Jaques, T.* (2009). Issue and Crisis Management: Quicksand in the Definitional Landscape. Public Relations Review, 35(3): 280–286.

УДК 65.011

А.Ю.Погребняк

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У статі розглянуто теоретичні та методологічні аспекти формування та функціонування системи корпоративного управління вітчизняними акціонерними товариствами.

Виділено, що дослідження категорії «ефективність корпоративного управління» передбачає її порівняння із категорією «ефективність управління» на основі розкриття відмінностей корпоративного управління від традиційного.

Обґрунтовано, що в сучасних умовах господарювання корпоративне управління розглядається як стимулюючий чинник національного розвитку та необхідна вимога існування в умовах міжнародного конкурентного середовища, а його ефективність виходить на перший план